

нистраціята [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2134443520> 14. Закон за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2135636485>

УДК 328:184

Т. Ю. БОГИНЯ

ИНСТИТУТ ЛОБИЗМУ: СУТНІСТЬ, МЕТОДИ ТА ФУНКЦІЇ

Досліджується питання конституційно-правових основ лобістської діяльності. Здійснено висвітлення історичних передумов виникнення лобізму та еволюція цього поняття у зарубіжній та вітчизняній науці. Надано коротку характеристику конституційно-правових основ лобістської діяльності. Особливо розглянуто міжнародні акти та законодавство зарубіжних країн, що містять визначення понять «лобізм», «лобіювання» та «лобістська діяльність». Зроблено висновки, що процес інституціалізації лобізму як політико-правового явища відбувається у різних країнах світу навіть донині. Залежно від рівня соціально-економічного та політичного розвитку держави інститут лобізму демонструє різний рівень довершеності, що, в свою чергу, дозволяє стверджувати, що рівень правового регулювання лобізму може слугувати як важливою характеристикою рівня демократії в країні, так і загалом характеристикою зрілості громадянського суспільства.

Ключові слова: лобізм, лобіювання, групи інтересів.

Богиня Т.Ю. Институт лоббизма: сущность, методы и функции

Исследуется вопрос конституционно-правовых основ лоббистской деятельности. Освещены исторические предпосылки возникновения лоббизма и эволюции данного понятия в зарубежной и отечественной науке. Дана краткая характеристика конституционно-правовых основ лоббистской деятельности. Отдельно рассмотрены международные акты и законодательство зарубежных стран, содержащее определение понятий «лоббизм», «лоббирование» и «лоббистская деятельность». Сделаны выводы, что процесс институционализации лоббизма как политико-правового явления происходит в разных странах мира даже по сегодняшний день. В зависимости от уровня социально-экономического и политического развития государства институт лоббизма демонстрирует разный уровень совершенства, что, в свою очередь, позволяет утверждать, что уровень правового регулирования лоббизма может служить как важной характеристикой уровня демократии в стране, так и в целом характеристикой зрелости гражданского общества.

Ключевые слова: лоббизм, лоббирование, группы интересов.

Boynia Tetiana. Institute of lobbying: the nature, methods and functions

The article is dedicated to the research of the constitutional legal framework for lobbying activities. The historical background of lobbying and the evolution of this concept in the foreign and domestic science are highlighted. There is a brief description of the constitutional and legal foundations of lobbying activities. International acts and laws of foreign countries, which contains the definition of lobbying, advocacy and lobbying activities are separately considered. While preparing of this article the author concludes that the process of institutionalization of lobbying as a political and legal phenomenon continues around the world even till present time. Depending on the level of socio-economic and political development of the

state lobbying institution demonstrates various levels of perfection, which in turn suggests that the level of legal regulation of lobbying can serve as an important characteristic of democracy in the country and the general characteristic of mature civil society.

Key words: *lobbyism, lobbying, interestgroups.*

В умовах трансформації сучасного українського суспільства вкрай актуальним стає виникнення та розвиток нових суспільно-політичних інститутів. Дослідження інституціоналізації суспільно-політичних явищ дає можливість прослідкувати передумови виникнення, процес становлення та динаміку розвитку тих чи інших суспільно-політичних інститутів.

Інституціоналізація лобізму є особливим суспільно-політичним та правовим явищем, оскільки такий інститут, як лобізм наявний в усіх державах без винятку, незалежно від форми правління, рівня демократії в країні, політичної системи тощо. Але водночас слід зауважити, що, незважаючи на фактичну наявність інституту лобізму в усіх державах світу, в одних країнах він стає легалізованим політично-правовим інструментом, а в інших країнах зводиться виключно до тіньових заходів впливу. Особливою ознакою інституту лобізму є входження одночасно до двох основних суспільних систем: до правової системи та політичної. Слід зазначити, що в сучасному світі лобізм є характерною рисою будь-якого політико-правового процесу та економічного розвитку.

Українська сучасна політико-правова система на цьому етапі свого розвитку характеризується відсутністю формалізованого інституту лобізму. Тому, досліджуючи цей феномен, насамперед слід звернути увагу на політико-правові процеси в розвинених країнах, які мають багатий досвід у зазначеній сфері. Так, до таких країн слід віднести Сполучені Штати Америки, Велику Британію, Литовську Республіку, Японію тощо. Серед вказаних країн Сполучені Штати Америки, безумовно, посідають першу позицію. Інститут лобізму в Сполучених Штатах Америки є сформованим та повноцінно функціонуючим, цей інститут здійснює значний вплив на прийняття органами державної влади рішень в усіх сферах життя країни. На нашу думку, це пов'язано з тим, що в США більш ретельно досліджуються новітні політико-правові явища, а також з тим, що політична система США є більш відкритою до визнання, а отже, і легалізації нових демократичних засобів взаємодії держави з суспільством. США надали цьому політичному явищу чіткі юридичних форм та дали можливість суб'єктам лобізму в повному обсязі користуватись цим інститутом для більш ефективної взаємодії з органами державної влади в рамках правового поля. «У процесі інституційного оформлення американського лобіювання у Вашингтоні утворилася за декілька кілометрів від Капітолія навіть так звана лобістська вулиця – «K Street», де зосереджено переважно більшість лобістських фірм і представництв»¹.

Існування такого політичного явища в Україні не можна заперечувати. Про його наявність та масштабність свідчать масові статті в засобах масової інформації, публічні заяви державних та політичних діячів. «В Україні генеза лобізму як політичного феномену розпочалася ще задовго до набуття нею незалежності. У радянський період він фактично вже існував: в апараті ЦК КПУ та Раді Міністрів лобіювалися інтереси республіканських міністерств і відомств, різних галузей народного господарства, окремих підприємств»². Але водночас законодавчого врегулювання це політичне явище досі не набуло. Однак слід зазначити, що, як свідчить досвід багатьох країн, неформальний стан лобізму є певним етапом його

розвитку та одним з етапів інституціоналізації цього суспільно-політичного явища. Сучасний стан правового регулювання лобізму може слугувати важливою характеристикою рівня демократії в країні.

Процес інституціоналізації розкриває механізми і особливості становлення суспільних інститутів. У нашому випадку він показує, що лобізм в країнах зрілої демократії має багату історію з величезним досвідом взаємодії різних лобістських структур з державою в рамках закону. Це дозволяє подолати існуюче негативне ставлення до лобізму як однієї з форм корупції. Позитивний досвід функціонування лобізму в західних країнах дозволяє висловити припущення, що за схожих обставин політичної інституціоналізації в країнах, що переживають період трансформації, лобізм може діяти дуже позитивно, виступаючи в ролі значущого механізму взаємозв'язку держави і суспільства³.

Дослідити сутність інституту лобізму можна лише шляхом аналізу визначення поняття лобізму та його складових. Численний аналіз політичних, економічних, правових визначень поняття лобізму приводить нас до висновку, що ключовими категоріями цього поняття є «вплив», «групи інтересів», «представництво інтересів». Особливої уваги заслуговують ті визначення, в основі яких використано таку наукову категорію, як інститут. Таке визначення міститься у сучасному Великому енциклопедичному словнику Російської Федерації, який визначає лобізм як «як специфічний інститут політичної системи, що являє собою механізм впливу приватних і суспільних організацій – політичних партій, профспілок, корпорацій, підприємницьких спілок та ін. – на процес прийняття рішень парламентом»⁴. Водночас слід зауважити, що дана дефініція є досить звуженою. Не можна погодитись із тим, що лобізм є механізмом впливу лише на законодавчий орган. Сфера дії інституту лобізму є досить широкою і включає в себе законодавчу, виконавчу та судову гілки влади. На нашу думку, більш доцільним є визначення інституту лобізму як впливу на всі державні органи влади. Однак у зв'язку зі стрімкою глобалізацією та розвитком міжнародних інститутів, виникнення нових впливових організацій, групи інтересів здійснюють вплив поза межами держави. Отже, в такому разі можна говорити вже про трансконтинентальний вплив, а отже, про трансконтинентальний лобізм. Одним із прикладів трансконтинентального лобізму є лобіювання Сінгапуром та Японією в Міжнародному валютному фонді (МВФ) інтересів Індонезії щодо збереження податкових пільг у промислових зонах острова Батам, острова Бінтан та Карімунаських островів.

Визначення сутності лобізму складається з визначення об'єктів лобізму, суб'єктів лобізму, предмета лобізму, методів та функцій лобізму.

Сутність інституту лобізму полягає у здійсненні впливу групами інтересів на суб'єктів владних повноважень в незалежності від їх державної та/або партійної належності, а також на певні суб'єкти міжнародного публічного права.

Відмінною рисою лобізму, від інших політико-правових інститутів є те, що вплив спрямовується саме на суб'єктів владних повноважень з метою корегування або сприяння прийняттю ними владних рішень. Окрім того, лобізм здійснюється саме в інтересах певних груп або окремих осіб.

Дослідивши сутність лобізму, ми розробили власну дефініцію. Так, на нашу думку, лобізм – це політико-правовий інститут, що являє собою механізми впливу груп інтересів на суб'єктів владних повноважень незалежно від їх державної та/або партійної належності, а також на суб'єкти міжнародного публічного права.

Слід визначити, що мається на увазі під суб'єктами владних повноважень.

Так, українське законодавство, а саме ст. 3 Кодексу адміністративного судочинства України визначає «суб'єкт владних повноважень як орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їхня посадова чи службова особа, інший суб'єкт при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень»⁵.

Згідно з теорією міжнародного публічного права до суб'єктів міжнародного публічного права належать держави та міжнародні організації.

Отже, суб'єкти владних повноважень та суб'єкти міжнародного публічного права є безпосередніми об'єктами лобізму. Об'єктом лобізму є ті інститути, від яких залежить прийняття необхідного рішення. На нашу думку, об'єкти лобізму можна класифікувати за такими ознаками:

за територіальною ознакою – на державні та міжнародні;

за метою впливу – на економічні, політичні, соціальні тощо.

Суб'єктами лобізму є групи інтересів, які здійснюють вплив на об'єкти лобізму з метою досягнення власних цілей. Група інтересів є загальним поняттям. До груп інтересів належать: політичні партії, профспілки, приватні підприємства, трансконтинентальні корпорації, громадські організації, релігійні організації, державні діячі, окремі фізичні особи, держави (при трансконтинентальному/міжнародному лобізмі). Групи інтересів є одним з основних каналів політичної активності громадян.

Суб'єктів лобізму розподіляють на політичних, економічних, соціальних, іноземних тощо. Так, до політичних суб'єктів лобізму відносять фінансово-економічні групи, які за допомогою участі в передвиборних кампаніях та активному політичному житті здійснюють необхідний вплив. До соціальних суб'єктів лобізму відносять профспілкові та громадські організації. Економічними суб'єктами лобізму є фінансово-промислові групи, приватні підприємства, трансконтинентальні корпорації тощо. До іноземних суб'єктів лобізму відносять впливові групи інтересів, представлені великими транснаціональними корпораціями та міжнародними організаціями. «Суб'єкти лобізму використовують у своїй практиці принципи двох основних моделей лобізму. Обидві моделі – плюралістична і корпоративістська – існують в рамках системи функціонального представництва інтересів. Поняттям «функціональне представництво» визначається сукупність форм і методів представництва по лінії інтересів, система взаємовідносин між групами інтересів і владними структурами. Це один з основних каналів взаємодії громадянського суспільства і держави (поряд з територіальним). Найбільш ефективно лобізм діє через плюралістичну модель, яка пристосована для відкритого впливу ззовні. Плюралізм передбачає, що держава суверенна і контролює розподіл ресурсів, статусів, економічних і соціальних пільг. Цей розподіл розглядається як результат демократичного впливу з боку численних конкуруючих груп інтересів. Держава представляється як свого роду арена для реалізації групових конфліктів або арбітр, який забезпечує примирення, взаємне пристосування і в кінцевому рахунку гармонізацію інтересів всіх конкуруючих груп»⁶.

Предметом лобізму є певна мета, якої намагаються досягти суб'єкти лобізму здійснюючи вплив на об'єкти лобізму. «Зустрічаються різні класифікації предмета лобізму. Згідно з однією з них є три основні предмети, які лобіюються в органах влади: ресурс (коли здійснюються дії для того, щоб отримати в свою користь певний ресурс), проблема (коли здійснюються дії з вирішення проблемної ситуації), позиція (робляться певні дії для того, щоб одержати деякий статус, зайняти

монополюну позицію і т.п.)»⁷.

Політичні інститути характеризуються функціями, які вони виконують в суспільстві. «Функція лобізму як особливого політичного явища базується на фундаментальному праві кожного громадянина демократичного суспільства направляти індивідуальні й колективні звернення (петиції) до органів державної влади та посадових осіб. Це право зафіксовано в конституціях усіх демократичних країн світу. Так, зокрема, в Конституції України (ст. 40) зазначено, що «усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк»⁸.

«Політичне призначення лобізму — здійснювати функцію соціального посередництва між громадянським суспільством та державою, а також сприяти спрямованому «обміну інформацією» в процесі законотворчості. Так, французький політолог М. Дюверже, зауважуючи, що законодавці намагаються легалізувати лобізм та перевести його «з кримінального шляху до інформаційного», мав на увазі подолання прямого підкупу та скупки голосів за рахунок «непрямого» інформаційного впливу об'єктивної інформації, яка підтверджує обґрунтованість інтересів та вимог щодо очікуваних рішень влади. Під час розробки та прийняття законів, при інтерпретації законодавчого чи будь-якого нормативного акта урядовцями важливу роль відіграють не тільки їхні знання та професіоналізм, але і об'єм та характер інформації, яку він має»⁹.

До найбільш розповсюджених функцій інституту лобізму відносять комунікативну, посередницьку, інформаційну, прогностичну, контрольну, функцію організаційного забезпечення плюралізму суспільних інтересів та експертну функцію.

На нашу думку, ключовими функціями лобізму є саме комунікативна та посередницька функції. Комунікативна функція забезпечує обмін інформацією та спілкування між носіями влади та групами інтересів.

Посередницька функція полягає в представленні інтересів певних груп та досягненні певного компромісного рішення при прийнятті управлінських рішень.

Інформаційна функція лобізму полягає в донесенні необхідної аналітичної інформації до відповідних суб'єктів про статус справ у тих чи інших галузях суспільного життя, про ставлення певних груп інтересів до тих чи інших питань.

«Прогностична функція лобізму виявляється в тому, що лобісти, забезпечуючи органи державної влади та керівництво компаній і організацій великим обсягом інформації, сприяють більш точному прогнозуванню розвитку подій»¹⁰.

Контрольна функція лобізму полягає в постійному нагляді за прийняттям управлінських рішень суб'єктами владних повноважень. Ця функція дає можливість здійснювати коригування управлінських рішень ще у фазі їх розробки.

«Функція упорядкування плюралізму суспільних інтересів виражається в зіставленні інтересів та визначенні пріоритетів»¹¹.

Експертна функція полягає в підборі та опрацюванні всієї необхідної аналітичної інформації та доведенні її до відома влади, розробленні юридичних аспектів підготовки відповідного рішення. «У Німеччині, наприклад, і у законотворчій процедурі, і в питаннях регулювання лобізму превалює якраз експертна функція лобістських об'єднань. У США першими лобістами були так звані «кореспонденти», які приїжджали зі штатів слідом за першими ще недосвідченими конгресменами, щоб давати їм консультації і нагадувати про зобов'язання перед виборцями

штату і спонсорами кампанії»¹².

«Окрім цього, цікавою є позиція О.Б. Тихомирової, яка в списку загальноприйнятих функцій лобізму виділяє експресивну функцію. Суть цієї функції полягає в тому, що «лобісти виражають не тільки смислову, але й оцінну інформацію про певні реалії...»¹³. Наприклад про те, які настрої та емоції панують в тих чи інших соціальних групах після реалізації заходів, спрямованих на задоволення їх інтересів»¹⁴. На нашу думку, виділення такої функції є недоцільним, оскільки вона є лише підфункцією комунікативної та інформаційної функції.

Функції лобізму забезпечують тісний зв'язок суб'єктів владних повноважень та груп інтересів, забезпечують зворотний зв'язок та є безпосередньою ознакою демократії.

До складових сутності лобізму також відносять методи. Методами лобізму є заходи впливу суб'єктів лобізму на об'єкти лобізму. Російський дослідник А.Л. Кучеров розподіляє методи лобістської діяльності за критерієм соціальної прийнятності наслідків і конкретних результатів застосування різних методів. За цією класифікацією виділяють три групи методів:

- 1) соціально-прийнятні;
- 2) прикордонні (щодо яких немає однозначних критеріїв);
- 3) кримінальні¹⁵.

На нашу думку, диференціація методів лобізму А.Л. Кучеровим є найбільш актуальною. Так, до соціально-прийнятних методів, на нашу думку, слід відносити: надання інформації, документів та проектів рішень з питань порядку денного; участь в обговоренні комітетами та комісіями парламенту, органами виконавчої влади лобіюваних питань; експертизу проектів законів та інших нормативних актів та рішень органів державної влади з наданням останнім результатів експертизи; створення громадських рад, громадських професійних організацій, бізнес-асоціацій, бізнес-спільнот; створення у великих корпораціях GR-відділів (від англ. Government relations), які спеціалізуються на взаємодії з представниками держави та формуванні позитивного іміджу компанії; формування суспільної думки, рейтингів, проведення прес-конференцій; надсилання запитів до суб'єктів владних повноважень; підготовку та розповсюдження наукових висновків.

До прикордонних методів лобізму слід відносити неформальні контакти з суб'єктами владних повноважень, кадрові призначення.

До кримінальних методів лобізму відносять шантаж, шахрайство, підкуп, погрози, обман, корупцію.

Інший російський вчений, М. В. Малютін, розподілив методи впливу на дві групи за ступенем жорсткості. Зокрема, до сильної групи методів відносять: підкуп, погрози, шантаж, обман, торги при ухваленні великих рішень (бюджету, договору про згоду, довіри уряду). До слабких методів відносять артикуляцію, встановлення взаємин, звернення (лист депутатів до Уряду), організацію опитувань громадської думки ЗМІ або «паблік рілейшнз». Водночас методи першої групи він відносить до відкритого тиску, а методи другої групи називає «драпіруванням», окультуренням¹⁶.

Правова сутність лобізму полягає в постійному тісному взаємозв'язку права з політикою. Так, Н.В. Ісакова вважає, що «від того, наскільки глибоко політика проникає у право і робить його політичним, а право, у свою чергу, опановує політику і робить її правовою, настільки розумно дотримується міра подібного взаємопроникнення, багато в чому залежить ефективність проведення правової полі-

тики держави»¹⁷. Не можна не погодитися з думкою Н.В. Ісакової, оскільки політика і право є супутниками один одного і дотримання оптимального балансу впливу один на одного дає можливість досягти формування правової демократичної держави.

Яскравим прикладом досягнення такого балансу є Сполучені Штати Америки. На прикладі США можна прослідкувати процес інституціалізації лобізму та легалізації цього політичного феномену.

«У США цей процес був зумовлений виникненням великих недержавних суб'єктів політичного процесу, що володіють певними ресурсами, насамперед економічного і політичного характеру. У цей час відбувалося також і посилення державного втручання в багато раніше не контролюваних сфер життя суспільства. Це неминуче вело до кількісного і якісного розширення законодавчої та адміністративної діяльності, вплив якої так чи інакше відчули на собі всі групи суспільства, що викликало потребу постійного звернення до органів державної влади з метою забезпечення впливу на них заради забезпечення власних інтересів.

На думку Н.Г. Зяблюк, лобізм у США почав перетворюватися в систему функціонального представництва інтересів поетапно, по мірі того, як виникли і дозріли умови, що дали можливість і викликали необхідність цього процесу. Під цими умовами маються на увазі два потужні фактори, що стимулюють розвиток потреби у такому представництві, – ринкова економіка і діяльність держави»¹⁸.

Отже, лобізм являє собою складний політико-правовий феномен. Процес інституціалізації лобізму як політико-правового явища відбувається у різних країнах світу навіть донині. Залежно від рівня соціально-економічного та політичного розвитку держави інститут лобізму демонструє різний рівень довершеності, що, в свою чергу, дозволяє стверджувати, що рівень правового регулювання лобізму може слугувати як важливою характеристикою рівня демократії в країні, так і загалом характеристикою зрілості громадянського суспільства. Лобізм – це політико-правовий інститут, що являє собою механізми впливу груп інтересів на суб'єктів владних повноважень незалежно від їх державної та/або партійної належності, а також на суб'єктів міжнародного публічного права.

1. *Wolpe B. C., Levine B. J. Lobbying Congress: How the System Works.* – Second edition. – Washington, D.C.: Congressional Quarterly Inc., 1996. – 2006. – С. 1. 2. *Лобізм як соціально-політичний феномен: сутність і засоби впливу* // Журнал Верховної Ради України Віче [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/1870/> 3. *Зверев Е.В.* Проблема институционализации лоббизма в России [Электронный ресурс]: дис. ... канд. полит. наук / Зверев Е.В. – М.: РГБ, 2006. – Режим доступа: <http://elar.ufrfu.ru/bitstream/10995/680/1/urgu0327s.pdf> 4. *Большой энциклопедический словарь.* – М.: Большая Российская энциклопедия, 1998. – С. 389. 5. *Кодекс адміністративного судочинства України* // Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV // ВВР України. – 2005. – № 35-36, 37. – Ст. 446. 6. *Лобізм як соціально-політичний феномен: сутність і засоби впливу.* 7. *Лобізм як соціально-політичний феномен: сутність і засоби впливу.* 8. *Політологія: підручник* / Ю.М.Розенфельд, Л.М.Герасіна, Н.П.Осипова, М.І.Панов, О.М.Сахань, О.В.Ставицька. – Х.: Право, 2001. – С. 450. 9. *Зверев Е.В.* Цит. работа. 10. Там же. 11. *Кузнецов Г.С.* Политический лоббизм: мировой опыт и возможности регулирования / Кузнецов Г.С. – М., 2009. – С. 112. 12. *Тихомирова Е.Б.* Лоббизм как специфическая форма коммуникаций с общественностью / Е.Б. Тихомирова // Вестник Московского Университета. Серия 18. Социология и политология. – 2002. – №3. – С. 119. 13. *Зверев Е.В.* Цит. работа. 14. *Кучеров А.Л.* Правовое

регулювання лоббистської діяльності в РФ / А.Л. Кучеров // Государственная власть и местное самоуправление в РФ: система, опыт, перспективы. – М., 1998. – С. 51. **15.** Малютин М.В. Кто такие лоббисты? Сама власть / М.В. Малютин // Бизнес и политика. – 1995. – № 5. – С. 56. **16.** Арбузов А.В. Правовой нигилизм: теоретико-правовое исследование: дис...канд. юрид. наук / Арбузов А.В. – СПб., 2006. – С. 178. **17.** Зверев Е.В. Цит. работа. **18.** Кучеров А.Л. Цит. работа. – С. 51.

УДК 323.225

А. М. БОБРУК

ПОЛІТИЧНА МІМІКРІЯ: ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ В СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

Аналізується феномен політичної мімікрії в контексті наукового дискурсу. Визначається її сутність та форми вияву. Узагальнюється її значення як універсального соціального явища та чинники, які впливають на стан політичної мімікрії в суспільстві.

Ключові слова: політична мімікрія, форми політичної мімікрії, політична адаптація, чинники політичної мімікрії.

Бобрук А.Н. Политическая мимикрия: определение сущности в современном научном дискурсе

Анализируется феномен политической мимикрии в контексте научного дискурса. Определяется ее сущность и формы проявления. Обобщается ее значение как универсального социального явления и факторы, которые влияют на состояние политической мимикрии в обществе.

Ключевые слова: политическая мимикрия, формы политической мимикрии, политическая адаптация, факторы политической мимикрии.

Bobruk A.N. Political mimicry: the definition suschnosti in modern scientific discourse

Analyzes the phenomenon of political mimicry in the context of scientific discourse. Is determined by its nature and manifestations. We generalize its importance as a universal social phenomenon and the factors that influence the state of political mimicry in society.

Key words: political mimicry, a form of political mimicry, political adaptation factors of political mimicry.

Дослідження проблеми політичної мімікрії зумовлюється насамперед суспільною потребою визначення її глибинної сутності, детермінант, форм вияву, а також наслідків маскувальної поведінки політиків для життєдіяльності українського суспільства. Не є новиною, що нині в Україні політичною або ідеологічною зрадою здивувати неможливо. Депутати змінюють фракції, як рукавички, партії змінюють кольори, політики сповідають гасла, діаметрально протилежні тим, що вони висували вчора. Пристосуванство стало епідемією, більше того – стало стилем, певною моделлю поведінки, яка не обговорюється і тим паче – не засуджується. Спостерігається зміна політичної орієнтації десятків прихильників колишньої влади, пошук ними нового політичного іміджу. Це явище має такий масштаб, що фактично спричиняє суттєву зміну політичної ваги і перспектив

© БОБРУК Алла Миколаївна – здобувач кафедри політичних наук Київського національного університету ім. М.П. Драгоманова